

การดำเนินอรรถคดีสหกรณ์

ประเมศวร์ อินทรชุมนุม

นายปรเมศวร์ อินทรชุมนุม

ตำแหน่ง รองอธิบดีอัยการ สำนักงานคดีอาญา การศึกษา

- นิติศาสตร์บัณฑิต - เนติบัณฑิตไทย
- การจัดการภาครัฐและเอกชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
- วิทยาลัยการทัพเรือ
- วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
- วิทยาการพลังงาน

หน้าที่การงาน

- อาจารย์พิเศษ ม.รามคำแหง และ
สำนักอบรมกฎหมายแห่งเนติบัณฑิต

อรรถคดีของสหกรณ์ แบ่งออกเป็น

- ๑) คดีแพ่งของสหกรณ์
- ๒) คดีอาญาของสหกรณ์
- ๓) คดีปกครองของสหกรณ์

อรรถคดีแพ่งของสหกรณ์

- ๑) คดีฟ้องเรียกหนี้ที่ค้างชำระแก่สหกรณ์
- ๒) คดีฟ้องผิดสัญญาหรือการละเมิดกับบุคคลภายนอก

คดีแพ่ง

คดีแพ่ง คือ

- ๑) คดีที่มีการโต้แย้งสิทธิ หรือหน้าที่ของบุคคลตามกฎหมายแพ่ง
- ๒) คดีที่กฎหมายกำหนดให้บุคคลใช้สิทธิทางศาลเพื่อรับรองคุ้มครองสิทธิของตน

อายุความการฟ้องคดี

- ◎ สหกรณ์ย่อมมีสิทธิฟ้องสมาชิกผู้กู้ให้ชำระหนี้ได้ เมื่อผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระหนี้เงินกู้ และอาจฟ้องคู่สมรสของผู้กู้ด้วยในกรณีที่เป็นหนี้ร่วม เช่น ในกรณีที่คู่สมรสให้ความยินยอมหรือให้สัตยาบันในการกู้เงินนั้น
- ◎ ฟ้องร้องคดีตามสัญญากู้ มีอายุความ ๑๐ ปี นับแต่วันที่อาจบังคับสิทธิเรียกร้องได้
- ◎ การฟ้องดอกเบี้ยค่าชำระ มีอายุความ ๕ ปี นับแต่วันครบกำหนดชำระดอกเบี้ยในงวดนั้น ๆ
- ◎ การกู้ยืมเงินที่ต้องผ่อนทุนคืนเป็นงวด ๆ มีอายุความ ๕ ปี นับแต่วันครบกำหนดที่จะต้องชำระของแต่ละงวด
- ◎ ฟ้องกองมรดก มีอายุความ ๑ ปี นับแต่เจ้ามรดกตาย

การดำเนินคดีแพ่ง

- ◎ การเตรียมคดีรวบรวมรวมเอกสาร
- ◎ ติดตามทวงถาม
- ◎ ตรวจสอบอายุความ
- ◎ ขออนุมัติดำเนินคดี
- ◎ การเตรียมค่าธรรมเนียมศาลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี (ควรกำหนดงบประมาณไว้ด้วย)
- ◎ การบริหารคดี

ขั้นตอนการดำเนินคดีแพ่งสหกรณ์

- ◎ การแจ้งเตือนสมาชิกลูกหนี้และผู้ค้ำประกันให้ทราบถึงการผิดนัดชำระหนี้
- ◎ ครั้งแรกควรแจ้งเตือนด้วยวาจา (ถ้าทำได้)
- การบอกกล่าวแจ้งเตือนเป็นหนังสือ
  - แจ้งค่าขาดให้ลูกหนี้ชำระหนี้
  - แจ้งค่าขาดให้ผู้ค้ำประกันทราบและขอให้ชำระหนี้แทนลูกหนี้

สหกรณ์.....จำกัด
วันที่.....

เรื่อง ขอให้ชำระหนี้

เรียน .....

อ้างถึง สัญญากู้เงินเลขที่.....ฉบับลงวันที่.....

ตามสัญญาที่อ้างถึง ท่านกู้เงินจากสหกรณ์.....จำกัด เป็นเงินจำนวน.....
บาท (.....) และท่านได้รับเงินจำนวนดังกล่าวไปครบถ้วน และตกลงชำระหนี้เป็นงวด ๆ รวม .....งวด ดังความที่แจ้ง
อยู่แล้ว นั้น

เนื่องจากว่าในงวดที่.....ซึ่งครบกำหนดชำระหนี้ในวันที่.....เป็นเงินจำนวน.....
บาท(.....) แต่ปรากฏว่าท่านมิได้ชำระหนี้ดังกล่าวแก่สหกรณ์ฯ อันเป็นการผิดสัญญา และทำให้สหกรณ์ฯ ได้รับความเสียหาย

ฉะนั้น โดยหนังสือฉบับนี้ ข้าพเจ้าในฐานะผู้รับมอบอำนาจ จึงขอแจ้งให้ท่านนำเงินจำนวน.....บาท
(.....) พร้อมดอกเบี้ยที่ค้างชำระมาชำระแก่สหกรณ์ฯ ภายในกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันที่ท่านรับหนังสือฉบับนี้
หากพ้นกำหนดดังกล่าว ท่านยังมีได้ดำเนินการให้เรียบร้อย ข้าพเจ้ามีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการตามกฎหมายกับท่านต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

.....

(.....)

ผู้จัดการสหกรณ์

หมายเลขโทรศัพท์

หมายเลขโทรสาร

สหกรณ์.....จำกัด

วันที่.....

เรื่อง ขอให้ชำระหนี้

เรียน .....

อ้างถึง สัญญากู้เงินเลขที่.....ฉบับลงวันที่.....

ตามสัญญาที่อ้างถึง ท่านกู้เงินจากสหกรณ์.....จำกัด เป็นเงินจำนวน.....

บาท (.....) และท่านได้รับเงินจำนวนดังกล่าวไปครบถ้วน และตกลงชำระหนี้ภายในวันที่.....

ดังความที่แจ้งอยู่แล้ว นั้น

ด้วยปรากฏว่า ในวันที่..... ซึ่งเป็นวันครบกำหนดชำระหนี้ ท่านยังมีได้ชำระหนี้ดังกล่าวแก่

สหกรณ์ฯ เป็นเงินจำนวน.....บาท(.....) อันเป็นการผิดสัญญา และทำให้สหกรณ์ฯ ได้รับความ

เสียหาย

ฉะนั้น โดยหนังสือฉบับนี้ ข้าพเจ้าในฐานะผู้รับมอบอำนาจ จึงขอแจ้งให้ท่านนำเงินจำนวน.....บาท

(.....) พร้อมดอกเบี้ยที่ค้างชำระมาชำระแก่สหกรณ์ฯ ภายในกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันที่ท่านรับหนังสือฉบับนี้

หากพ้นกำหนดดังกล่าว ท่านยังมีได้ดำเนินการให้เรียบร้อย ข้าพเจ้ามีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการตามกฎหมายกับท่านต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

.....

(.....)

ผู้จัดการสหกรณ์

หมายเลขโทรศัพท์

หมายเลขโทรสาร

การบอกกล่าวเป็นหนังสือไปถึงผู้ค้าประกัน

- เมื่อลูกหนี้ผิดนัด ต้องมีหนังสือบอกกล่าวไปยังผู้ค้าประกันภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ลูกหนี้ผิดนัด
- เจ้าหนี้เรียกจะให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้ก่อนหนังสือบอกกล่าวจะไปถึงผู้ค้าประกันไม่ได้
- ถ้าเจ้าหนี้มิได้มีหนังสือบอกกล่าวภายในกำหนด ผู้ค้าประกันหลุดพ้นความรับผิดในดอกเบี้ยและสินไหมทดแทนที่เกิดหลังจากพ้นกำหนดเวลาหกสิบวันนับแต่วันผิดนัดดังกล่าว
- ผู้ค้าประกันมีสิทธิชำระหนี้ทั้งหมดหรือชำระหนี้ตามเงื่อนไขเดิมของลูกหนี้

สหกรณ์.....จำกัด

วันที่.....

เรื่อง ขอให้ชำระหนี้

เรียน .....

อ้างถึง สัญญาค้ำประกันเงินกู้เลขที่.....ฉบับลงวันที่.....

ตามสัญญาที่อ้างถึง ท่านได้ตกลงใจเข้าค้ำประกันเงินกู้ที่..... สมาชิกสหกรณ์ ลูกหนี้ กู้เงินไปจากสหกรณ์.....จำกัด เป็นเงินจำนวน.....บาท (.....บาทถ้วน) โดยสัญญาว่า หากลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ดังกล่าว ท่านจะเป็นผู้ชำระหนี้แทน ดังความที่ท่านแจ้งอยู่แล้ว นั้น

เนื่องจากว่า ในงวดที่.....ซึ่งครบกำหนดชำระหนี้ในวันที่.....เป็นจำนวน..... แต่ลูกหนี้มิได้ชำระหนี้ดังกล่าวแก่สหกรณ์ฯ อันเป็นการผิดสัญญา และทำให้สหกรณ์ฯ ได้รับความเสียหาย เพราะมิได้รับชำระหนี้ดังกล่าว ฉะนั้น โดยหนังสือฉบับนี้ ข้าพเจ้าในฐานะผู้รับมอบอำนาจ จึงขอแจ้งให้ท่านในฐานะผู้ค้ำประกันทราบและให้ท่านนำเงินจำนวน.....บาท (.....) พร้อมดอกเบี้ยที่ค้างชำระมาชำระแก่สหกรณ์ฯ ภายในกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันที่ท่านรับหนังสือฉบับนี้ หากพ้นกำหนดดังกล่าว ท่านยังมีได้ดำเนินการให้เรียบร้อย ข้าพเจ้ามีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการกฎหมายกับท่านต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

.....

(.....)

ผู้จัดการสหกรณ์

หมายเลขโทรศัพท์

หมายเลขโทรสาร

การบอกกล่าวเป็นหนังสือไปถึงผู้จ้าง

- เมื่อจะบังคับจ้าง ผู้รับจ้างต้องมีหนังสือบอกกล่าวไปยังลูกหนี้ให้ชำระภายในเวลาอันควรซึ่งต้องไม่น้อยกว่าหกสิบวันนับแต่วันที่ลูกหนี้ได้รับคำบอกกล่าว หากลูกหนี้ละเลยผู้รับจ้างฟ้องบังคับจ้างได้
- ถ้าผู้จ้างมิใช้ลูกหนี้ ผู้รับจ้างต้องส่งหนังสือบอกกล่าวให้ทราบภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ได้ออกกล่าวแก่ลูกหนี้ ถ้าไม่มีหนังสือบอกกล่าวภายในกำหนด ผู้จ้างหลุดพ้นความรับผิดชอบและสินไหมทดแทนที่เกิดขึ้นจากพ้นกำหนดเวลาสิบห้าวันนับแต่บอกกล่าว

วันที่.....

เรื่อง ขอให้ชำระหนี้

เรียน .....

อ้างถึง สัญญากู้เงินเลขที่.....ฉบับลงวันที่.....

ตามสัญญาที่อ้างถึง ท่านกู้เงินจากสหกรณ์.....จำกัด เป็นเงินจำนวน.....บาท (.....บาทถ้วน) โดยกำหนดชำระหนี้เป็นงวดรวม .....งวด โดยท่านได้นำที่ดิน โฉนด(น.ส. ๓ถ.) เลขที่..... หน้าสำรวจ ..... เลขที่ดิน..... เนื้อที่ ..... ไร่ตั้งอยู่ที่.....ต.....อ.....จ..... มาจำนองเป็นประกันหนี้ ดังความที่แจ้งอยู่แล้ว นั้น

เนื่องจากว่าในงวดที่...ซึ่งครบกำหนดชำระหนี้เป็นจำนวน.....บาท(.....) แต่ท่านมิได้ชำระหนี้ดังกล่าวแก่สหกรณ์ฯ อันเป็นการผิดสัญญา และทำให้สหกรณ์ฯ ได้รับความเสียหาย เพราะไม่ได้รับชำระหนี้ดังกล่าว

ฉะนั้น โดยหนังสือฉบับนี้ ข้าพเจ้าในฐานะผู้รับมอบอำนาจ จึงขอแจ้งให้ท่านนำเงินจำนวน.....บาท (.....) พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ.....ของเงินจำนวนดังกล่าวให้แก่สหกรณ์ฯ โดยเร็ว หากพ้นหกสิบนับแต่วันที่ท่านรับหนังสือฉบับนี้ ท่านยังมีได้ดำเนินการให้เรียบร้อย ข้าพเจ้ามีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการบังคับจำนองตามกฎหมายกับท่านต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

.....

(.....)

ผู้จัดการสหกรณ์

หมายเลขโทรศัพท์

หมายเลขโทรสาร

วันที่.....

เรื่อง ขอให้ชำระหนี้

เรียน .....

อ้างถึง ๑) สัญญาจ้างองฉบับลงวันที่.....

๒) สัญญา เงินกู้ยืมที่.....ฉบับลงวันที่.....

ตามสัญญาที่อ้างถึง ๑) ท่านได้ตกลงใจเข้าค้ำประกันเงินกู้ที่..... สมาชิกสหกรณ์ ลูกหนี้ กู้เงินไปจากสหกรณ์ .....จำกัด เป็นเงินจำนวน.....บาท (.....บาทถ้วน) ตามสัญญาที่อ้างถึง ๒ โดยท่านสัญญาว่า หาก ลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ดังกล่าว ท่านจะเป็นผู้ชำระหนี้แทนโดยท่านได้นำที่ดิน โฉนด(น.ส. ๓ก.) เลขที่..... หน้าสำรวจ..... เลขที่ดิน..... เนื้อที่ ..... ไร่ตั้งอยู่ที่ ต.....อ.....จ.....มาจ้างองเป็นประกันหนี้) ดังความที่แจ้งอยู่แล้ว นั้น

เนื่องจากว่า ในงวดที่...ซึ่งครบกำหนดชำระหนี้เป็นจำนวน.....แต่ลูกหนี้นี้มิได้ชำระหนี้ดังกล่าวแก่สหกรณ์ฯ อัน เป็นการผิดสัญญา และทำให้สหกรณ์ฯได้รับความเสียหาย เพราะไม่ได้รับชำระหนี้ดังกล่าว

ฉะนั้น โดยหนังสือฉบับนี้ ข้าพเจ้าในฐานะผู้รับมอบอำนาจ จึงขอแจ้งให้ท่านในฐานะผู้จ้างองที่ดินเป็นประกันนำเงินจำนวน..... บาท (.....) พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ.....ของเงินจำนวนดังกล่าวให้แก่สหกรณ์ฯ โดยเร็ว หากพ้นหกสิบนับแต่วันที่ ท่านรับหนังสือฉบับนี้ ท่านยังมีได้ดำเนินการให้เรียบร้อย ข้าพเจ้ามีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการบังคับจ้างองตามกฎหมายกับท่านต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

.....

(.....)

ผู้จัดการสหกรณ์

การดำเนินคดี

◎ คณะกรรมการเงินกู้ / ฝ่ายจัดการ

เสนอเรื่องลูกหนี้ผิดนัดให้ที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการพิจารณา
“เห็นควรดำเนินคดีฟ้องร้องลูกหนี้ที่ผิดนัด”

◎ คณะกรรมการดำเนินการมีมติ

- ให้ดำเนินคดีกับสมาชิกผู้กู้และผู้ค้ำประกัน
- แต่งตั้งผู้มีอำนาจกระทำการแทนสหกรณ์ ตามมาตรา ๕๑
พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.๒๕๔๒

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

มาตรา ๖๐ คู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือผู้แทนโดยชอบธรรมในกรณี
ที่คู่ความเป็นผู้ไร้ความสามารถ หรือผู้แทนในกรณีที่คู่ความเป็นนิติบุคคล
จะว่าความด้วยตนเองและดำเนินกระบวนการพิจารณาทั้งปวงตาม que เห็นสมควร
เพื่อประโยชน์ของตน หรือจะตั้งแต่งทนายความคนเดียวหรือหลายคนให้ว่า
ความและดำเนินกระบวนการพิจารณาแทนตนก็ได้

ถ้าคู่ความ หรือผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้แทน ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ทำ
หนังสือมอบอำนาจให้บุคคลใดเป็นผู้แทนตนในคดี ผู้รับมอบอำนาจเช่นนั้น
จะว่าความอย่างทนายความไม่ได้ แต่ยอมตั้งทนายความเพื่อดำเนินกระบวนการ
พิจารณาได้

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา 70 **นิติบุคคลต้องมีผู้แทนคนหนึ่งหรือหลายคน ทั้งนี้**
ตามที่กฎหมาย ข้อบังคับหรือตราสารจัดตั้งจะได้กำหนดไว้

ความประสงค์ของนิติบุคคลย่อมแสดงออกโดยผู้แทนของนิติบุคคล

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.๒๕๔๒

มาตรา ๕๑ ให้**คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์**เป็นผู้ดำเนินกิจการ
และเป็น**ผู้แทนสหกรณ์**ในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก เพื่อการนี้
คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์จะ**มอบหมายให้กรรมการคนหนึ่งหรือ**
หลายคนหรือผู้จัดการทำการแทนก็ได้

การฟ้องคดี

- ◎ ผู้มีอำนาจกระทำการแทน
  - เตรียมเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งหมด
  - คัดสำเนาทะเบียนบ้านสมาชิกผู้ถูกร้องและผู้ค้าประกัน
  - มอบหมายให้ทนายความดำเนินการ หรือดำเนินการเองไปฟ้องคดีเป็นคดีผู้บริโภค

ขั้นตอนการฟ้องคดี

- ✘ การเตรียมคดีและการตรวจสอบเอกสาร
- ✘ การยื่นฟ้องและชำระค่าธรรมเนียมศาล
- ✘ การส่งหมายเรียกและสำเนาคำฟ้อง
- ✘ การเจรจาประนีประนอม การยื่นคำให้การ
- ✘ การพิจารณาสืบพยาน และ การพิพากษา
- ✘ การบังคับคดี

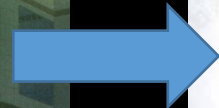
อรรถคดีอาญาของสหกรณ์

- ๑) คดีเจ้าหน้าที่ทุจริต
- ๒) คดีกรรมการทุจริต
- ๓) คดีสมาชิกฉ้อโกง

อัยการฟ้องว่า เมื่อระหว่างวันที่ ๑๐ เม.ย. - ๘ ต.ค. ๕๖ จำเลย ซึ่งเป็นประธาน
กรรมการ สหกรณ์เครดิตยูเนียนคลองจั่น จำกัด และปฏิบัติหน้าที่ผู้จัดการสหกรณ์ฯ
อีกตำแหน่ง ได้กระทำการทุจริตโดยให้เจ้าหน้าที่บัญชีเบิกเงินสดของสหกรณ์
ผู้เสียหาย หลายครั้งหลายหนรวม ๘ ครั้ง ๆ ละระหว่าง ๑๘๔, ๐๐๐ - ๖ ล้านบาท รวม
๒๒๒,๑๓๒,๐๐๐ บาทเข้าบัญชีของจำเลย หรือบุคคลที่สามโดยทุจริต

ก่อนเริ่มกระบวนการพิจารณา นายศุภชัย จำเลยได้แถลงต่อศาลขอกลับคำให้การ
เดิมที่ปฏิเสธ ขอต้อสู้คดี เป็นยินยอมให้การรับสารภาพ

ศาลพิเคราะห์แล้วเห็นว่าจำเลยกระทำผิดตามฟ้องจริง พิจารณาว่าจำเลยผิดตาม
ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๒ วรรคแรก, ๓๕๓, ๓๕๔ เป็นความผิดหลาย
กรรมต่างกันรวม ๘ กระทำ จำคุกกระหนาบระหว่าง ๓-๕ ปี รวมจำคุก ๓๒ ปี
คำให้การจำเลยรับสารภาพเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา ลดโทษให้กึ่งหนึ่ง คงจำคุก
จำเลยไว้ ๑๖ ปี พิจารณาพฤติการณ์แห่งคดีแล้วนับเป็นเรื่องร้ายแรง โทษจำคุกจึงไม่
มีเหตุให้รอลงอาญา

นายศุภชัย ศรีศุภอักษร

นักสหกรณ์แห่งชาติ ประจำปี : 2550

สาขา : บริหารและส่งเสริมพัฒนาสหกรณ์

อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ สั่งเพิกถอน

นักสหกรณ์แห่งชาติ ประจำปี : 2550

จำคุก 16 ปี “เสี้ยศุภชัย”

ยึดยกเงิน 22 ล้านบาทสหกรณ์ฯ คลองจั่น

ใครจะเป็นรายต่อไป ?

ประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๑ ในประมวลกฎหมายนี้

(๑) “โดยทุจริต” หมายความว่า เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น

ความผิดฐานฉ้อโกง

มาตรา ๓๔๑ ผู้ใดโดยทุจริต หลอกลวงผู้อื่นด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้ง และโดยการหลอกลวงดังว่านั้นได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม หรือทำให้ผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม ทำ ถอน หรือทำลาย เอกสารสิทธิ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานฉ้อโกง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ความผิดฐานยักยอก

มาตรา ๓๕๒ ผู้ใดครอบครองทรัพย์สินซึ่งเป็นของผู้อื่น หรือซึ่งผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย เบียดบังเอาทรัพย์สินนั้นเป็นของตนหรือบุคคลที่สามโดยทุจริต ผู้นั้นกระทำความผิดฐานยักยอก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าทรัพย์สินนั้นได้ตกมาอยู่ในความครอบครองของผู้กระทำความผิด เพราะผู้อื่นส่งมอบให้โดยสำคัญผิดไปด้วยประการใด หรือเป็นทรัพย์สินเสียหายซึ่งผู้กระทำความผิดเก็บได้ผู้กระทำต้องระวางโทษแต่เพียงกึ่งหนึ่ง

มาตรา ๓๕๓ ผู้ใดได้รับมอบหมายให้จัดการทรัพย์สินของผู้อื่น หรือ
ทรัพย์สินซึ่งผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย กระทำผิดหน้าที่ของตนด้วย
ประการใดๆ โดยทุจริต จนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ใน
ลักษณะที่เป็นทรัพย์สินของผู้นั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือ
ปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๖๔ ผู้ใดทำเอกสารปลอมขึ้นทั้งฉบับหรือแต่ส่วนหนึ่งส่วนใด
เติมหรือตัดทอนข้อความ หรือแก้ไขด้วยประการใด ๆ ในเอกสารที่แท้จริง
หรือประทับตราปลอม หรือลงลายมือชื่อปลอมในเอกสาร โดยประการที่
น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน ถ้าได้กระทำเพื่อให้ผู้หนึ่งผู้ใด
หลงเชื่อว่าเป็นเอกสารที่แท้จริง ผู้นั้นกระทำ**ความผิดฐานปลอมเอกสาร**
ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้ง
ปรับ

ผู้ใดกรอกข้อความลงในแผ่นกระดาษหรือวัตถุอื่นใด ซึ่งมีลายมือชื่อของ
ผู้อื่นโดยไม่ได้ได้รับความยินยอม หรือโดยฝ่าฝืนคำสั่งของผู้อื่นนั้น ถ้าได้
กระทำเพื่อนำเอาเอกสารนั้นไปใช้ในกิจการที่อาจเกิดเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด
หรือประชาชน ให้ถือว่าผู้นั้นปลอมเอกสาร ต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน

ขั้นตอนการดำเนินคดีอาญาสหกรณ์

- ◎ รวบรวมพยานหลักฐานในเบื้องต้นจนได้ความว่ามี การทุจริต
- ◎ แจ้งความดำเนินทันที
- ◎ ตั้งกรรมการสอบสวนทางวินัย
- ◎ ติดตามผลการดำเนินคดีกับพนักงานสอบสวน
- ◎ ขอทราบคดีบันทึกหน้าในการดำเนินคดีจากพนักงานอัยการ
- ◎ ยื่นคำร้องในคดีอาญาเรียกค่าเสียหายตาประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ

อาญา มาตรา ๔๔/๑

อรรถคดีปกครองของสหกรณ์

- ๑) การอุทธรณ์คำสั่งนายทะเบียน
- ๒) คดีฟ้องศาลปกครองของสหกรณ์

โทษทางปกครองตามพระราชบัญญัติสหกรณ์

มาตรา ๑๖ ให้นายทะเบียนสหกรณ์มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) รับจดทะเบียน ส่งเสริม ช่วยเหลือ แนะนำ และกำกับดูแลสหกรณ์ ให้เป็นไปตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่น
- (๒) ออกคำสั่งให้มีการตรวจสอบ หรือไต่สวนเกี่ยวกับการจัดตั้งการดำเนินงาน หรือฐานะการเงินของสหกรณ์
- (๓) สั่งให้ระงับการดำเนินงานทั้งหมดหรือบางส่วนของสหกรณ์ หรือให้เลิกสหกรณ์ ถ้าเห็นว่าสหกรณ์กระทำการ หรืองดเว้นกระทำการอันอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่สหกรณ์หรือสมาชิก
- (๔) ถอนชื่อสหกรณ์ออกจากทะเบียนสหกรณ์

โทษทางปกครองตามพระราชบัญญัติสหกรณ์

มาตรา ๑๗ นายทะเบียนสหกรณ์ รองนายทะเบียนสหกรณ์ ผู้ตรวจการสหกรณ์ผู้สอบบัญชี หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งนายทะเบียนสหกรณ์มอบหมาย มีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ผู้ตรวจสอบกิจการ ผู้จัดการ เจ้าหน้าที่ หรือเชิญสมาชิกของสหกรณ์มาชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกิจการของสหกรณ์ หรือให้ส่งเอกสารเกี่ยวกับการดำเนินงาน หรือรายงานการประชุมของสหกรณ์ได้

โทษทางปกครองตามพระราชบัญญัติสหกรณ์

มาตรา ๑๓๐ ผู้ใดไม่มาชี้แจงข้อเท็จจริงหรือไม่ส่งเอกสารเกี่ยวกับ
การดำเนินงานหรือรายงานการประชุมของสหกรณ์หรือชุมนุมสหกรณ์
ตามคำสั่งของนายทะเบียนสหกรณ์ รองนายทะเบียนสหกรณ์ ผู้ตรวจการ
สหกรณ์ ผู้สอบบัญชี หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งนายทะเบียนสหกรณ์
มอบหมายซึ่งสั่งการตามมาตรา ๑๗ หรือไม่มาชี้แจงข้อเท็จจริง หรือไม่
ส่งเอกสารเกี่ยวกับการดำเนินงานหรือรายงานการประชุมของกลุ่ม
เกษตรกรตามคำสั่งของนายทะเบียนกลุ่มเกษตรกร หรือพนักงาน
เจ้าหน้าที่ซึ่งนายทะเบียนกลุ่มเกษตรกรมอบหมายตามมาตรา ๑๒๘
แล้วแต่กรณี ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

โทษทางปกครองตามพระราชบัญญัติสหกรณ์

มาตรา ๑๘ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้นายทะเบียนสหกรณ์
รองนายทะเบียนสหกรณ์ผู้ตรวจการสหกรณ์ ผู้สอบบัญชี หรือพนักงาน
เจ้าหน้าที่ซึ่งนายทะเบียนสหกรณ์มอบหมาย **มีอำนาจเข้าไปตรวจสอบใน
สำนักงานของสหกรณ์ในระหว่างเวลาทำงานของสหกรณ์ได้** และให้ผู้ซึ่ง
เกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกหรือช่วยเหลือหรือให้คำชี้แจงแก่ผู้ปฏิบัติการตาม
สมควร

ให้ผู้ปฏิบัติการตามวรรคหนึ่ง แสดงบัตรประจำตัวต่อผู้ซึ่งเกี่ยวข้อง
บัตรประจำตัวตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีกำหนด

โทษทางปกครองตามพระราชบัญญัติสหกรณ์

มาตรา ๑๓๑ ผู้ใดขัดขวาง หรือไม่ให้คำชี้แจงแก่นายทะเบียนสหกรณ์
รองนายทะเบียนสหกรณ์ผู้ตรวจการสหกรณ์ ผู้สอบบัญชี หรือพนักงาน
เจ้าหน้าที่ซึ่งนายทะเบียนสหกรณ์มอบหมายตามมาตรา ๑๘ หรือขัดขวาง
หรือไม่ให้คำชี้แจงแก่นายทะเบียน กลุ่มเกษตรกรหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่ง
นายทะเบียนกลุ่มเกษตรกรมอบหมายตามมาตรา ๑๒๘ ต้องระวางโทษ
ปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

โทษทางปกครองตามพระราชบัญญัติสหกรณ์

มาตรา ๒๓๐ ถ้าที่ประชุมใหญ่หรือที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ลงมติอันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบของสหกรณ์ ระเบียบหรือคำสั่งของนายทะเบียนสหกรณ์ ให้นายทะเบียนสหกรณ์หรือรองนายทะเบียนสหกรณ์มีอำนาจสั่งยับยั้งหรือเพิกถอนมตินั้นได้

โทษทางปกครองตามพระราชบัญญัติสหกรณ์

มาตรา ๑๙ ให้ผู้ตรวจการสหกรณ์มีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบกิจการ และฐานะการเงินของสหกรณ์ตามที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด เมื่อตรวจสอบแล้วให้เสนอรายงานการตรวจสอบต่อนายทะเบียนสหกรณ์

มาตรา ๒๑๒ ในกรณีที่คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์กระทำการหรืองดเว้นกระทำการในการปฏิบัติหน้าที่ของตน จนทำให้เสื่อมเสียผลประโยชน์ของสหกรณ์หรือสมาชิก หรือสหกรณ์มีข้อบกพร่องเกี่ยวกับการเงิน การบัญชี หรือกิจการหรือฐานะการเงิน **ตามรายงานการสอบบัญชีหรือตามรายงานการตรวจสอบ** ให้นายทะเบียนสหกรณ์มีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ปฏิบัติการ ดังต่อไปนี้

(๑) ให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์แก้ไขข้อบกพร่องตามวิธีการและระยะเวลาที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด

มาตรา ๑๓๓ ผู้ใดฝ่าฝืนไม่แก้ไขข้อบกพร่องตามที่นายทะเบียนสหกรณ์สั่งการตามมาตรา ๒๑๒ (๑) ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

(๒) ให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ระงับการปฏิบัติบางส่วนที่เป็นเหตุให้เกิดข้อบกพร่องหรือเสื่อมเสียผลประโยชน์ของสหกรณ์หรือสมาชิก

(๓) ให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์หยุดปฏิบัติหน้าที่เป็นการชั่วคราวเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องนั้นให้แล้วเสร็จตามวิธีการและภายในระยะเวลาที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด

(๔) ให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์พ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ หรือให้กรรมการซึ่งเกี่ยวข้องกับการนั้นพ้นจากตำแหน่งกรรมการ

การอำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐ

การใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐในการบังคับตามกฎหมายนั้น มีหลักเกณฑ์การพิจารณาดังนี้

- (๑) วัตถุประสงค์ของกฎหมายที่ตนต้องรับผิดชอบปฏิบัติ
(พระราชบัญญัติสิทธิมนุษยชน)
- (๒) การปฏิบัติในการออกคำสั่งต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติ
ราชการทางปกครอง พ.ศ.๒๕๓๙
- (๓) หากไม่เป็นไปตามกฎหมาย เจ้าหน้าที่รัฐรับจะมีความผิดฐาน
ปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบหรือใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบ

พระราชบัญญัติราชการทางปกครอง พ.ศ.๒๕๓๙

มาตรา ๕ ในพระราชบัญญัตินี้

“วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง” หมายความว่า การเตรียมการและ
การดำเนินการของเจ้าหน้าที่เพื่อจัดให้มีคำสั่งทางปกครองหรือกฎ และ
รวมถึงการดำเนินการใดๆ ในทางปกครองตามพระราชบัญญัตินี้

“การพิจารณาทางปกครอง” หมายความว่า การเตรียมการและการ
ดำเนินการของเจ้าหน้าที่เพื่อจัดให้มีคำสั่งทางปกครอง

มาตรา ๕ ในพระราชบัญญัตินี้

“คำสั่งทางปกครอง” หมายความว่า

(๑) การใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ที่มีผลเป็นการสร้างนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคลในอันที่จะก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน ระงับ หรือมีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคล ไม่ว่าจะเป็นการถาวร หรือชั่วคราว เช่น การสั่งการ การอนุญาต การอนุมัติ การวินิจฉัยอุทธรณ์ การรับรอง และการรับจดทะเบียน แต่ไม่หมายความรวมถึงการออกกฎ

(๒) การอื่นที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๕ ในพระราชบัญญัตินี้

“เจ้าหน้าที่” หมายความว่า บุคคล คณะบุคคล หรือนิติบุคคล ซึ่งใช้อำนาจหรือได้รับมอบให้ใช้อำนาจทางปกครองของรัฐในการดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดตามกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นการจัดตั้งขึ้นในระบบราชการ รัฐวิสาหกิจหรือกิจการอื่นของรัฐหรือไม่ก็ตาม

“คู่กรณี” หมายความว่า ผู้ยื่นคำขอหรือผู้คัดค้านคำขอ ผู้อยู่ในบังคับหรือจะอยู่ในบังคับของคำสั่งทางปกครอง และผู้ซึ่งได้เข้ามาในกระบวนการพิจารณาทางปกครองเนื่องจากสิทธิของผู้นั้นจะถูกกระทบกระเทือนจากผลของคำสั่งทางปกครอง

มาตรา ๑๒ คำสั่งทางปกครองจะต้องกระทำโดยเจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจ
หน้าที่ในเรื่องนั้น

มาตรา ๓๐ ในกรณีที่คำสั่งทางปกครองอาจกระทบถึงสิทธิของคู่กรณี
เจ้าหน้าที่ต้องให้คู่กรณีมีโอกาสที่จะได้ทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอและมี
โอกาสโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตน

สิทธิของสหกรณ์และกรรมการฯ ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์

มาตรา ๒๖ คำสั่งใด ๆ ตามมาตรา ๒๐ มาตรา ๒๑ มาตรา ๒๒ มาตรา ๒๓ และ
มาตรา ๒๔ ให้ผู้มีส่วนได้เสียอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์
แห่งชาติได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับทราบคำสั่งคำวินิจฉัยของ
คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติให้เป็นที่สุด

การฟ้องร้องขอเพิกถอนคำวินิจฉัยของกรรมการอุทธรณ์และร้องทุกข์ เป็นคดีปกครองซึ่ง
กฎหมายได้กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการเอาไว้ กล่าวคือ ผู้อุทธรณ์หรือร้องทุกข์จะต้อง
ดำเนินการฟ้องร้องภายในกำหนด ๙๐ วันนับแต่ตนได้รับทราบหรือควรทราบถึงเหตุแห่งการ
ฟ้องคดี ซึ่งเป็นไปตามมาตรา ๕๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดี
ปกครอง พ.ศ.๒๕๕๒ หรือในกรณีที่คณะกรรมการฯ ไม่ได้ระบุวิธีการยื่น คำฟ้องและระยะเวลา
ยื่นฟ้องต่อศาลปกครอง เอาไว้ในคำวินิจฉัยหรือหนังสือแจ้งคำวินิจฉัยกรณีดังกล่าวก็ให้สิทธิแก่
ผู้อุทธรณ์หรือร้องทุกข์ที่จะดำเนินการฟ้องร้องคดีปกครองปกครองภายในกำหนด ๑ ปี นับแต่
วันได้รับคำสั่งซึ่งเป็นไปตาม มาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติฉบับเดียวกัน หากผู้อุทธรณ์หรือ
ร้องทุกข์ดำเนินการฟ้องร้องต่อศาลปกครองเกินกว่าระยะเวลาดังกล่าวแล้ว อาจเป็นผลให้ศาล
ปกครองไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณา หรืออาจเป็นผลทำให้ผู้อุทธรณ์หรือร้องทุกข์แพคดีในชั้น
พิจารณาคดีของศาลก็ได้

การฟ้องคดีปกครอง ผู้อุทธรณ์หรือร้องทุกข์ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมศาล เว้นแต่เป็นการฟ้องที่ขอให้ศาลมีคำสั่งให้ใช้เงิน เช่น ขอให้เพิกถอนคำสั่งและขอให้ผู้ถูกฟ้องชดใช้ความเสียหายด้วย เป็นต้น ซึ่งกรณีดังกล่าวนี้ผู้ฟ้องคดีจะต้องเสียค่าธรรมเนียมศาลในอัตราร้อยละ ๒ ของจำนวนเงินเรียกฟ้อง ซึ่งเป็นไปตาม มาตรา ๔๕ วรรค ๓ ประกอบบัญชีค่าธรรมเนียมศาล ตาราง ๑ ท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง แต่ถ้าหากผู้อุทธรณ์หรือร้องทุกข์รายใด ไม่มีทรัพย์สินเพียงพอที่จะเสียค่าธรรมเนียมได้ ก็สามารถยื่นคำร้องขอยกเว้นการเสียค่าธรรมเนียมต่อศาลได้ โดยอ้างในคำร้องว่าไม่มีทรัพย์สินเพียงพอที่จะเสียค่าธรรมเนียมศาลและหากไม่ได้รับการยกเว้นจะทำให้เดือดร้อนเกินสมควร ซึ่งในกรณีดังกล่าวศาลอาจจะยกเว้นค่าธรรมเนียมให้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วนก็ได้ ซึ่งเป็นไปตามมาตรา ๔๕ / ๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ ๓

การดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลปกครอง ศาลจะดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยใช้ระบบการไต่สวน โดยศาลจะเป็นศูนย์กลางในการดำเนินกระบวนการพิจารณา ศาลจะเป็นผู้แสวงหาและรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่ปวงที่เกี่ยวข้องกับคดี มีอำนาจในการเรียกพยานหลักฐานที่อยู่ในความครอบครองของบุคคลภายนอกได้เอง ไม่เหมือนการดำเนินคดีในศาลยุติธรรม ที่ศาลเป็นเสมือนกรรมการชี้ขาดคดีโดยอาศัยพยานหลักฐานที่คู่ความหรือทนายความของคู่ความเป็นผู้รวบรวมและส่งศาลในชั้นพิจารณาคดี

ในคดีปกครอง เมื่อผู้อุทธรณ์หรือร้องทุกข์ ได้ฟ้องร้องคดีปกครองต่อศาลและศาลได้มีคำสั่งรับคำฟ้องไว้พิจารณาแล้ว ศาลจะมีคำสั่งให้ส่งสำเนาคำฟ้องพร้อมทั้งหมายเรียกหรือหมายนัด ให้แก่ผู้ถูกฟ้องเพื่อให้ดำเนินการทำคำให้การแก้คำฟ้องภายในกำหนด หากมีประเด็นใดที่ศาลยังเห็นว่า ยังไม่ชัดเจนและเป็นประเด็นที่ยังต่อสู้กันอยู่ ศาลก็จะส่งคำให้การแก้คำฟ้องแก่ผู้อุทธรณ์หรือร้องทุกข์เพื่อให้คัดค้านภายในกำหนดเช่นเดียวกัน ซึ่งกระบวนการจะเป็นเช่นที่กล่าวมานี้จนกว่าศาลจะเห็นว่า ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเป็นที่ยุติแล้ว จึงจะยุติการแสวงหาข้อเท็จจริง สรุปสำนวนและนัดคู่ความทั้งสองฝ่ายมาพร้อมกันในวันนั่งพิจารณาของศาล ซึ่งเมื่อศาลได้ฟังคำแถลงการณ์ด้วยวาจาของคู่ความแล้ว ตุลาการเจ้าของสำนวนจะทำการสรุปความเห็นส่วนตัวให้องค์คณะพิจารณาและจะนัดฟังคำพิพากษาต่อไป

“การฟ้องคดีปกครอง” แตกต่างจากการฟ้อง “คดีอาญา” กล่าวคือคดีอาญาที่มุ่ง พิสูจน์ เจตนาของผู้กระทำว่ามีการกระทำความผิดทางอาญาหรือไม่ ส่วนคดีปกครองเป็นการตรวจสอบขั้นตอน ระเบียบ กระบวนการ รวมทั้งเกณฑ์มาตรฐานในการปฏิบัติของ เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งทางปกครอง ว่าได้ มีการพิจารณาและดำเนินการถูกต้อง ครบถ้วนตามกฎหมายแล้วหรือไม่ หากไม่ถูกต้องก็จะได้รับการ แก้ไขให้ถูกต้องและถ้า มีความเสียหายเกิดขึ้นสืบเนื่องมาจากคำสั่งทางปกครองก็จะได้รับการเยียวยา ผลร้ายนั้น ตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศที่เกี่ยวข้อง

ตอบข้อซักถาม

ช่องทางสื่อสารระหว่างเรา

 Intara.poramate@gmail.com

 ๐๘๙ ๙๒๔ ๒๔๙๖

นายประเมศวร์ อินทรชุมนุม

สำนักงานอัยการคดีอาญา

สำนักงานอัยการสูงสุด อาคารรัชดาภิเษก

ถนนรัชดาภิเษก แขวงจอมพล เขตจตุจักร

กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐

ประเมศวร์ อินทรชุมนุม

รองอธิบดีอัยการ สำนักงานคดีอาญา

